

Handleiding Les 1

Vooraf

Deze schrijfles is dit jaar de eerste waarin leerlingen oefenen in het genre *instrueren*. Het is een *ervaarles*, waarin ze vooral ervaren wat iets een goede instructietekst maakt. Na deze *ervaarles Instrueren* volgen later nog een *instructieles Instrueren* en twee *oefenlessen Instrueren*. In de hierop volgende *instructieles Instrueren* zullen leerlingen de KLUNS-strategie leren (Noem de **KLUs**, Wat heb je **Nodig**, beschrijf de **Stappen**)

Nieuwsbegriponderwerp

Deze les sluit aan bij het Nieuwsbegriponderwerp Nationaal Schoolontbijt. Bij de combinatie ontbijt en instructietekst liggen recepten voor de hand, maar om praktische redenen kiezen we voor een andere instructietaak: hoe vouw je een servet?

Schrijftaak

De ervarles bestaat uit twee lessen.

1. In les 1 schrijven leerlingen een instructietekst voor een te vouwen servet. Ze doen dit op basis van een aantal foto's. Daarna voert u twee van de instructieteksten uit waarbij u voordoet hoe u als lezer op het verkeerde been gezet kunt worden. Dit is een belangrijke fase in de les: daardoor ervaren alle leerlingen hoe een instructietekst bij de lezer werkt en wat er aan een instructietekst goed of juist minder sterk is.
2. In les 2 proberen de schrijfmaatjes een instructietekst van een ander schrijfmaatjesduo uit. Ook dit is een belangrijke fase omdat de leerlingen tijdens het uitvoeren van de instructie hardop denken, wat heel informatief is voor de schrijver van de tekst. Vervolgens herschrijven ze hun tekst.

U bespreekt tot slot wat de leerlingen geleerd hebben, rondt de les af en laat de leerlingen hun tekst opbergen in hun map.

Vorbereiding

- Lees vooraf beide lessen door.
- Houd tijdens de les in de gaten hoe de teksten geschreven worden. U moet er van elke vouwopdracht een uitkiezen om die aan het eind van deze les uit te voeren voor de groep. Verdeel de groep in twee helften: de ene helft krijgt het uitdeelblad met 'de knoop', de andere helft krijgt 'het hart'.
- De vouwopdrachten, mét uitleg erbij, vindt u onderaan deze handleiding.

Materiaal

- Voor de leerlingen: opdrachtblad 1 en uitdeelvel A, onderaan deze handleiding (let op dat een schrijfduo maar één vouwersie krijgt: de knoop óf het hart).
- Papieren servetten (meer dan er kinderen zijn), een of meer stoffen servetten.
- Losse schrijfblaadjes (voor in de schrijfmap) of schrijfschrift.

OPDRACHT 1

1 **Waarom ga je schrijven: om iets leuks te leren voor thuis**

Bekijk met de leerlingen de Nieuwsbegripfilm van het Jeugdjournaal en laat hen de vraag beantwoorden (Wat kun je doen om het nog gezelliger te maken?). Bespreek dit met

elkaar. Vertel dat mensen ook vaak de tafel dekken om het gezelliger te maken; daar hoort bijvoorbeeld een mooi gevouwen servet bij. Vandaag gaan ze leren hoe je een servet mooi kunt vouwen. Ze schrijven ook zelf op in een tekst hoe dat moet. Als ze dat goed opschrijven, kunnen ze de instructie mee naar huis nemen om het door iemand anders thuis uit te laten proberen.

OPDRACHT 2 Wat voor tekst schrijf je en voor wie: een instructietekst voor het vouwen van een servet

Leg de leerlingen de stappen van de les uit:

- Ze werken met zijn tweeën: schrijfmaatjes.
- Ze krijgen een 'stripje' van 4 foto's die laten zien hoe je een servet vouwt.
- Ze schrijven samen een instructietekst voor het vouwen van hun servet.
- Op het eind van de les zult u met sommige van de geschreven teksten zelf proberen een servet te vouwen.

OPDRACHT 3 Schrijven: de instructietekst

1. Deel de uitdeelbladen uit: de knoop aan de ene helft van de groep, het hart aan de schrijfmaatjes van de andere helft. Geef ook alle duo's een papieren servet.
2. Leg uit hoe ze gaan schrijven: een van de twee is de *prater*, de ander is de *schrijver*. De prater kijkt goed naar de foto's en zegt hoe je de servet moet vouwen. De schrijver schrijft op wat de prater zegt. Eventueel doet u met één leerling voor hoe dit werkt.
3. De schrijfmaatjes gaan aan de slag.
  - Eerst proberen ze zelf het servet te vouwen aan de hand van de foto's. Dit om te controleren of zij zelf begrijpen hoe het servet gevouwen moet worden. Als er iets niet duidelijk is kunt u het nog uitleggen. Let op dat de twee groepshelften elkaars vouwkunsten niet kunnen zien.
  - De leerlingen schrijven hun instructietekst op een apart blad. Geef geen instructie, zeg alleen dat u straks uit hun tekst moet begrijpen hoe u een servet moet vouwen. Leerlingen die erg veel moeite hebben iets op papier te krijgen mag u wel helpen. U vraagt ze bijvoorbeeld om het eerst aan u te vertellen en daarna pas op te schrijven.
4. Zoek tijdens het schrijven van zowel de knoop- als de hartinstructie een tekst die u bij opdracht 4 gebruikt om te proberen de servetten te vouwen.

Dit is een
ervaarles: geef
géén instructie
over de aanpak
van het schrijven.

OPDRACHT 4 Uitproberen: servetten vouwen en bespreken

1. Probeer met een van de instructieteksten, bijvoorbeeld de knoop, een servet te vouwen. Probeer zo goed mogelijk te vouwen met de hulp van de tekst, laat merken dat het niet lukt, lees de tekst opnieuw en probeer, zeg dan: het lukt me niet.

Voorbeelden van hardop denken

Over wat u **Nodig** hebt: 'Wat heb ik nodig? Staat dat ergens? Kan ik het met een vel papier doen? Of moet het per se een servet zijn? Een stoffen of een papieren servet? Klein of groot?'

Over de **Stappen** die nodig zijn: 'Eerst doe ik dit, daarna dat. Maar hoe kan ik dit doen als... mist er misschien een stap?'

Over het **woordgebruik**: "'Vouw dubbel" staat hier. Hm, moet dat zó? Horizontaal? of verticaal? Of misschien diagonaal? Ik weet het niet...'

2. Vraag dan de leerlingen om hulp: hoe moet ik dit servet vouwen? Wat moet ik nog meer weten dan er in deze instructie staat? Laat de leerlingen u helpen totdat het vouwen gelukt is. In feite instrueren de leerlingen u dan mondeling. Ze oefenen ongemerkt de instructietekst, mondeling.
3. Doe hetzelfde met de andere vouwmanier, het hart.

Terugkijken

Besprek wat de leerlingen vandaag gedaan hebben: ze hebben geprobeerd een goede instructietekst te schrijven. Dat is niet altijd even makkelijk. Als je niet alles heel precies opschrijft kan het fout gaan. In de volgende les gaan ze verder met hun instructieteksten.

Afronding

Rond de les af met het maken van afspraken over het eventueel printen en bewaren van de teksten. Laat de leerlingen in hun schrijfmap de geschreven tekst en het uitdeelblad bewaren.

Vertel de leerlingen dat ze in de volgende les meer leren over instructieteksten schrijven. Bewaar de servetten en glazen/bekers voor les 2.

Handleiding Les 2

Materiaal

- Voor iedere leerling schrijfopdracht 2.
- Losse schrijfblaadjes (voor in de schrijfmap) of schrijfschrift.
- Papieren servetten

Vooraf

In opdracht 5 voeren de schrijfmaatjes de instructietekst van een schrijfduo van de andere helft uit. Belangrijk daarbij is dat ze hardop denken. Zo kan de schrijver precies zien hoe de lezer zijn tekst begrijpt.

Regel dat de teksten van de schrijfduo's van de knoopinstructie naar de schrijfduo's van de hartinstructie gaan en omgekeerd.

OPDRACHT 5 **Uitproberen: de instructietekst van andere schrijfmaatjes**

1. Leg de leerlingen uit dat ze nu elkaars instructieteksten gaan testen (de ene helft van de klas voert de instructies van de andere helft uit en andersom). Ze lezen elkaars teksten en proberen het servet te vouwen. 'Praat daarbij hardop! Zeg steeds wat je leest, wat je denkt en wat je aan het doen bent.'

Verdeel de instructieteksten van de schrijfduo's van de ene helft over de schrijfduo's van de andere helft en andersom (zonder het uitdeelvel met de foto's!). Alle schrijfmaatjes proberen samen het servet te vouwen. Daarbij zeggen ze hardop wat ze lezen, denken en doen. Doordat de schrijfmaatjes bij de tekst hardop zeggen wat ze denken en doen, zien ze goed wat er wel en niet klopt aan de instructietekst van het andere duo.

OPDRACHT 6 **Herschrijven: je definitieve instructietekst maken**

1. Geef de leerlingen opdracht twee dingen op te schrijven die ze willen veranderen aan hun instructietekst, zodat die goed genoeg is om mee naar huis te nemen. Maak duidelijk: als hun tekst echt goed is kunnen ze een kopie aan hun een klasgenoot met de andere versie geven. Dan kan iedereen met twee servetinstructies naar huis!
2. Geef daarna een aantal leerlingen de beurt om kort te vertellen wat ze nog willen veranderen.
3. Laat de leerlingen hun tekst herschrijven. Vertel dat ze die zo mooi mogelijk kunnen maken zodat ze een mooie tekst mee naar huis kunnen nemen. Als ze willen kunnen ze de foto's van het uitdeelblad ook bij hun tekst plakken.

OPDRACHT 7 **Terugkijken: het schrijven bespreken**

Laat twee of drie leerlingen vertellen: wat vinden ze het belangrijkste dat ze geleerd hebben vandaag? Laat daarna de leerlingen de vragen op het opdrachtblad beantwoorden.

Afronding

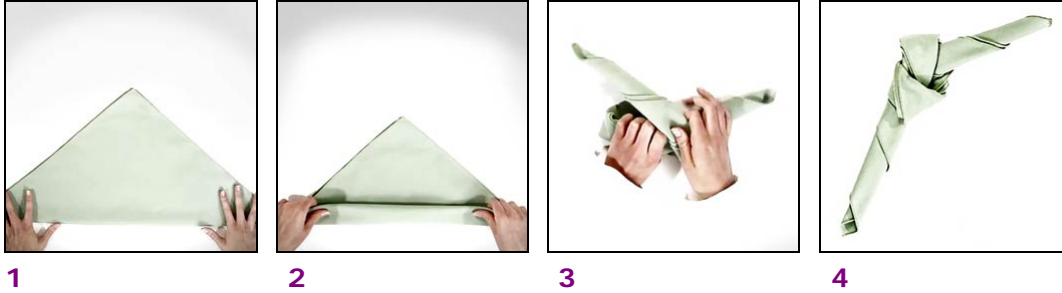
Laat de leerlingen de opdrachten en (een kopie van) hun werk opbergen in hun map. Geef de leerlingen een compliment voor hun inzet.

Deze les bevat geen rubrics om teksten mee te beoordelen. De reden daarvan is dat dit een ervarles is, waarin het schrijven (en laten lezen) door de leerlingen vooral bedoeld is om een 'O ja!-ervaring' op te roepen.

Verschillen in de lessen tussen niveau A en B

	B	A
Strips	5/6 foto's	4 foto's
Schrijven	samen schrijven	een prater en een schrijver
Uitproberen	samen met ander schrijfduo	samen met schrijfmaatje

De knoop met uitleg

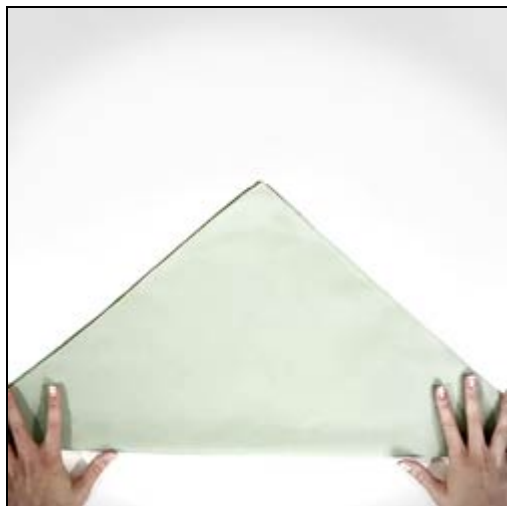
1. Vouw het servet diagonaal dubbel.
2. Rol het servet op van de onderkant naar het puntje.
3. Leg beide kanten gekruist over elkaar heen en maak een knoop.
4. Trek de knoop strak aan zodat het blijft zitten.

Het hart met uitleg

1. Vouw het servet horizontaal dubbel.
2. Vouw het servet dan nog een keer horizontaal dubbel.
3. Vouw beide kanten vanuit het midden omhoog. Het lijkt nu al op een hart.
4. Maak de randjes van het hart rond door de hoeken naar achteren te vouwen.

De knoop

1

2

3

4

Het hart

1

2

3

4